ਬੀਰਬਲ ਨੈਥ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2008 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1587)

30 ਅਕਤੂਬਰ, 2023

[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ *, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 147, 148, 323, 324, 325/149 ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੀ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਬਿਆਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਨ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ|

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1870-ਐਸ. ਐਸ. 304 ਭਾਗ 1, 308,147,148,323,324,325/149-ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਤਲ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿ ਸੱਤ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਚੇ ਅਤੇ ਮਾਸੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚਾਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਘਟਨਾ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੇ-ਯੂ/ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ। 302, 307, 323, 324, 325, 447, 147/148 ਐਸ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। 149 – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 302 ਅਤੇ 307, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਯੂ/ਐੱਸ. ਐੱਸ. 147, 148, 323, 324, 325/149 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। – ਸ਼ੁੱਧਤਾਃ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ-ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਨ-ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹੈ-ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਝ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਇਸ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸਨ। ਖੂਹ-ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਵੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1963 ਧਾਰਾ 161-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ-ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲਃ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਇਸ ਨੂੰ "ਸਬੂਤ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਤ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ/ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 162 – ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 161 ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਪਰ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦਾ "ਵਿਰੋਧ" ਕਰਨ ਲਈ-ਭਾਵੇਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਾਰਸ 18 ਅਤੇ 19]

ਰੰਮੀ ਬਨਾਮ ਰੰਮੀ ਵੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1999) 8 ਐਸਸੀਸੀ 649: [1999] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 1; ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਿੰਘ। ਯੂ.ਪੀ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਾਜ 1959 ਐਸਸੀ 1012: [1959] ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 875; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਮਾਨਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜ (2003) 10 ਐਸਸੀਸੀ 414: [2003] 2 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 460 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ|

ਡਾ. ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ, ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀਰਰਾਘਵਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ. , ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੁਭੰਗੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਪੂਰਵ ਐੱਸ., ਮਿਲਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ. ਚਾਰੂ ਮਾਥੁਰ, ਪੀ. ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ, ਐੱਚ. ਡੀ.

ਥਾਨਵੀ, ਨਿਖਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਚਲ ਸਿੰਘ ਬੁਲੇ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਟੋਲੀਆ, ਵਕੀਲ। ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.

1. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ 08.08.2007 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2002 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 976 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 307, 323, 324, 325, 447, 147/148 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਤਹਿਤ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 147, 148, 323, 324, 325/149 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ ਦੋ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੀ

2. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 26.09.2008 ਉੱਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਡਾ. ਚਾਰੂ ਮਾਥੁਰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਮਨੀਸ਼ ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ-ਪੱਖਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀਰਰਾਘਵਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

4. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਬੀਰਬਲ ਨਾਥ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਚੋਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਾਗੌਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ 3 ਵਜੇ 22.05.2001 ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 1 ਵਜੇਃ 00 ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ ਜਦੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਚਾਚਾ 'ਚੰਦਰਨਾਥ' ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ 'ਰਾਮੀ' ਆਪਣੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ

ਰਹੇ ਸਨ, ਸੱਤ ਆਦਮੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਆਏ। ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨਃ -

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਬੀਰਬਲਨਾਥ ਦੀ ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਚਾਚੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜੇਠਨਾਥ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਦਰਨਾਥ ਉੱਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਰਾਮੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪਨਾਥ, ਰਾਮੂਨਾਥ, ਧੁਰਨਾਥ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਰਾਮਪਿਯਾਰੀ, ਚੇਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਰੂਪਾਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਚੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿੱਚ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਵਨਾਥ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਾਰੇ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 147,148,302,323/149,324/149,325/149,447,307/149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ।

5. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕੁੱਲ 24 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਸਟਾਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਰਾਮੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3, ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਭਾਵ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਮਪਿਯਾਰੀ, ਮੋਹਨਨਾਥ ਅਤੇ ਬੀਰਬਲਨਾਥ। ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

6. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ-ਬੀਰਮਾਰਾਮ (ਡੀ. ਡਬਲਯੂ-1), ਹਨੂਤਾਰਾਮ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ-2), ਖੇਮਰਾਮ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ-3), ਡਾ. ਦੇਵਕਰਨ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ-4) ਅਤੇ ਹੁਕਮਰਾਮ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ-5) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

7. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਮੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਲਗਭਗ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਰਾਮੀ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਅਤੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 27.11.2001 ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਾਂਗੇ, ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

8. ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਤਾਂ 'ਕੁਹਾੜੀ', 'ਫ਼ਾਰਸੀ' ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜੇਠਨਾਥ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਮੇਘਨਾਥ ਨੇ 'ਫੌਦਾ' ਨਾਲ, ਧੁਰਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ 'ਡਾਂਗ' ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਰਘੁਨਾਥ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ 'ਫੌਦਾ' 1 ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਮਲਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਉੱਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਘੁਨਾਥ ਅਤੇ ਬਾਬੂਨਾਥ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ, ਖੱਬੇ ਹੱਥ, ਸੱਜੇ ਹੱਥ, ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰ, ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੈਰ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪਨਾਥ, ਰਾਮਪਿਯਾਰੀ, ਚੇਨੀ, ਰਾਮਨਾਥ, ਬੀਰਬਲਨਾਥ, ਦੁਧਨਾਥ, ਪੁਰਖਾਰਾਮ ਅਤੇ ਰੂਪਰਾਮ ਭੱਜ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਚੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ

ਹੋ ਗਈ। ਉਸ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

9. ਰਾਮਪਿਆਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਘਟਨਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਲਗਭਗ 1.00 ਵਜੇ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸਨੇ ਰਾਮੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਖੇਤ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਈ। ਚੇਨਾ, ਬੀਰਬਲਨਾਥ, ਦੁਧਨਾਥ ਅਤੇ ਪੁਰਖਾਰਾਮ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਠਨਾਥ, ਧੁਮਨਾਥ, ਮੇਘਨਾਥ, ਰੁਘਨਾਥ, ਬਾਬੂਨਾਥ, ਮਾਲਾਨਾਥ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾਥ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ, ਫਾਰਸੀ, ਡਾਂਗ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾਥ ਨਾਲ ਲੈਸ ਦੇਖਿਆ। "ਫੈਂਦਾ". ਉਹ ਸਾਰੇ ਚੰਦਰਨਾਥ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਦਰਨਾਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਪਿਆ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਮੀ ਵੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ।

10. ਡਾ. ਰਾਮਵਿਲਾਸ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ (ਪੀਡਬਲਯੂ -4) ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ। ਰਾਮੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਅਤੇ ਰਾਮਪਿਆਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ -6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7) ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। 'ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ' ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ "ਚੈਪਰ" ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ|

11. ਪੀਡਬਲਯੂ -6 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -7 ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਵਾਂਗ ਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਵਾਪਰਨਾ। ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ।

12. ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ 23.05.2001 ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈਃ

“(1): ਖੋਪੜ੍ਹੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ 1 1⁄2 "X 1⁄2" ਹੱਡੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ. ਖੱਬੀ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਡਿਪਰੈੱਸਡ ਪੋਡੀਅਮ ਹੈ।

((ਅ): ਖੋਪੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ 1 "X 1⁄4" ਹੱਡੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ. ਸੱਜੇ ਪੈਰੀਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਪੰਕਚਰ/ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ = ਡਿਲੇਟਿਡ, ਹੈਗੀ।

(3): ਖੋਪੜ੍ਹੀ ਦੇ ਓਸਸੀਪਿਟਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੀ 3/4 "X1" ਹੱਡੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ. ਖੋਪੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਓਸਸੀਪਿਟਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਪੰਕਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(5): ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ 1⁄2 "X 1⁄4" ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਜ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਖ਼ਮ ਖੱਬੇ ਪੈਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਟੀਬੀਆ ਅਤੇ ਫਾਈਬੁਲਾ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(6): ਮੱਧਮ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੋਜ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਮੈਟਾ-ਕਾਰਪਲ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ।

.....

.....

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਚੰਦਰ ਨਾਥ ਪੁੱਤਰ ਗੋਪੁਨਾਥ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗਣਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਹੈ। ”

13. ਉਸ ਦੀ ਸੱਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 22.05.2001 ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮੀ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

1. 2 1/2 "x 1/2" x ਹੱਡੀ ਡੂੰਘੀ, ਡੂੰਘੀ/ ਓਵਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਖੋਪੜ੍ਹੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਟਰਾਂਸ-ਵਰਟੀਕਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ; ਸ਼ਾਰਪ ਹਥਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸ-ਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਸਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਮੋਢੇ ਤੱਕ ਸੋਜ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ, ਬੁਰੀ ਵਸਤੂ ਦੁਆਰਾ|

3. ਖੱਬੀ ਜੰਘ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ 1 1/2 "x 1/2" ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ, ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ, ਬੁਰੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ|

4. 1 1/2 "x 1/2" ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸੇ ਵੱਲ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ, ਤਿੱਖੀ ਵਸਤੂ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟ.

5. ਪਿੱਠ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ 4 "x 1" ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ, ਤਿੱਖੀ ਵਸਤੂ ਦੁਆਰਾ।

14. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302,323,324,325,147,148,447 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 149 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਠਨਾਥ, ਧੁਰਨਾਥ ਅਤੇ ਮੇਘਨਾਥ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

16. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-2 ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜੇਠਨਾਥ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁੱਝ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਜੇਠਨਾਥ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇਠਨਾਥ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਇਹ ਤੱਥ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ-ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-2 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ

ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਚ-ਮੁਖੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸੰਗਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

17. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਭਾਵ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਲਤ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 303 ਜਾਂ 307 ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈਃ --

“ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਸਾਨੂੰ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ' ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜੇਠ ਨਾਥ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਜੇਠ ਨਾਥ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ, ਪੀਡਬਲਯੂ/2 ਰਾਮੀ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ।

ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾੜ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ

ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

18. ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ "ਸਬੂਤ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਤ ਉਪਯੋਗਤਾ ਹੈ।

19. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ" ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦਾ "ਵਿਰੋਧ" ਕਰਨਾ। ਭਾਵੇਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਗਲਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ|

20. ਦੋਵਾਂ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਨ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 145 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਰਾਮੀ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 162. ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇਃ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਜੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ

ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਜੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ 1) ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਕਰਾਸ-ਐਕਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਮਿਊਨਿਟੀ. (2) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (1872 ਦਾ 1) ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਜਾਂ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

“25. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਇੱਕ ਅਸੰਗਤ ਸਾਬਕਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉੱਤੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਸੰਗਤ ਬਿਆਨ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮੱਗਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

(3) ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

26. ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਬਿਆਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਅਸੰਗਤ ਬਿਆਨ ਜੋ "ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ" ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਗਵਾਹ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਗੇ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਦਾ "ਵਿਰੋਧ" ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਸਮੀਤਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 162 ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਿਆਨ (ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਗਵਾਹ ਦਾ "ਵਿਰੋਧ" ਕਰਨਾ। ”

21. ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1959 ਐਸ. ਸੀ. 1012 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ "ਬਦਨਾਮ" ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ "ਬਦਨਾਮ" ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੋ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫਰਕ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੰਮੀ (ਉੱਪਰ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

22. ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਤੇ 155 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਜੇਠਨਾਥ ਵੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੱਕ ਹੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ

ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧੀ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸੰਗਤੀ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

24. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਡੀ ਡਬਲਯੂ-4 ਡਾ. ਦੇਵਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਉਸ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ (ਡੀ. ਡਬਲਯੂ.-4) ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ "ਸ਼ੱਕੀ" ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜੇਠਨਾਥ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਰਗੜ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਹਮਲਾਵਰ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਕਤ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੱਟਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਣ ਸਨ।

25. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਣ, ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੱਟਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਉੱਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ, ਭਾਵ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

26. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐੱਮ. ਪੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

“9. ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ 7 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਉਂਦਾ। ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜੋੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ। ”

27. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 161 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਕਵਰੀ ਜਾਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 307 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜ੍ਹਪ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁੱਝ ਵੱਡੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

30. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕੇਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ 'ਹਾਲਾਤ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਦੋ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਘਟਨਾ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ, ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਦੋ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ ਹਮਲਾ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਵੇਗਾ, ਹਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ "ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਉੱਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। "

31. ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮਿਤੀ 08.08.2007 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 303 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ

ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 308 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਤਹਿਤ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ (ਆਰ. ਆਈ.) ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 308 ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

32. ਛੇ ਮੁਲਜਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਠਨਾਥ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਗੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate